

УДК 616.329/.33-006.03-072-089.85

А.Ю. Усенко, А.С. Лаврик, С.А. Андреецев,
Б.Б. Мовчан, О.А. Доскуч

ПРОФІЛАКТИКА ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНИХ УСКЛАДНЕНЬ ПРИ СУБТОТАЛЬНІЙ ЕЗОФАГОПЛАСТИЦІ

Національний інститут хірургії та трансплантології ім. О.О.Шалімова, Київ

З 2000 по 2011 роки у відділі хірургії стравоходу та реконструктивної гастроентерології виконано 121 субтотальна езофагопластика у хворих з післяопіковими рубцевими стриктурами стравоходу. У 92 (76%) хворих езофагопластику виконано з використанням товстої кишки, у 15 (12,4%) тонкої та у 14 (11,6%) шлунка. Померло 2 (1,7%) хворих. Причиною смерті були: у 1 (0,8%) пацієнта неспроможність шва заглушеного кінця стравоходу і в одного (0,8%) – тромбоемболія легеневої артерії. Неспроможність швів стравохідного анастомозу виникла у 15 (12,4%) хворих, стриктура у 13 (10,7%). З 31 пацієнта яким формували анастомоз з використанням механічного шва лише у 1 (3,2%) виникла неспроможність його швів.

Ключові слова: езофагопластика, рубцева стриктура стравоходу, ускладнення.

Незважаючи на досягнуті успіхи у лікуванні хворих з післяопіковим рубцевими стриктурами стравоходу, ця проблема продовжує залишатись актуальною до теперішнього часу.

При несвоєчасному лікуванні опіків стравоходу приблизно у 70% хворих виникає рубцеве звуження або його повна непрохідність, а приблизно 50% пацієнтам, госпіталізованим на лікування у пізні терміни після отримання опіку стравоходу, потрібно виконувати езофагопластику.

Одними з основних причин незадовільних результатів є ускладнення з боку стравохідних анастомозів.

Неспроможність швів стравохідних анастомозів є найбільш частим ускладненням езофагопластики. Частота виникнення якого, за даними групи авторів, в середньому складає – 14,6% [1-7].

Причин неспроможності швів багато і вони різноманітні це:

- особливості анатомічної будови стінки стравоходу;
- негативний вплив загального стану хворих яким виконується езофагопластика;
- інфікування ділянки анастомозу патогенними мікроорганізмами ротоглотки;
- технічні помилки при формуванні анастомозу (невдалий доступ, порушення принципів мобілізації стравоходу та кишки, неправильне визначення рівня резекції, порушення правил формування анастомозу);
- помилки в введенні післяопераційного періоду.

Неспроможність швів стравохідного анастомозу призводить до збільшення терміну перебування хворого в стаціонарі, яка в середньому складає 33 доби [4].

У віддаленому періоді у 80% хворих з неспроможністю швів шийного анастомозу виникає його стриктура, що потребує виконання реконструктивної операції у 35% хворих [7].

М а т е р і а л т а м е т о д и

З 2000 по 2011 роки у відділі хірургії стравоходу та реконструктивної гастроентерології виконано 121 субтотальна езофагопластика у хворих з післяопіковими рубцевими стриктурами стравоходу. Опік лугом мав місце у 85 (70,2%), а кислотою у 36 (29,8%) відсотків пацієнтів.

У більшості хворих 92 (76%) в якості штучного стравоходу була використана товста кишка.

Р е з у л ь т а т и т а о б г о в о р е н н я

Перевагу віддаємо товстокишковій езофагопластиці. Вважаємо її найбільш фізіологічною, а надійне кровопостачання даного відрізка кишкової трубки дозволяє створити штучний стравохід достатньої довжини. В більшості випадків в якості живлючої судини використовували а. colica sinistra.

У 15 (12,4%) хворих езофагопластику виконано з використанням тонкої кишки та у 14 (11,6%) шлунка.

Стравохідний анастомоз по типу кінцець в кінцець сформували у 43 (35,5%) хворих, кі-

нець в бік у 76 (62,8%) і бік в бік у 2 (1,7%) пацієнтів.

У 20 (16,5%) хворих анастомоз сформований з використанням поліамідної нитки і у 70 (57,9%) з використанням поліглактинової нитки.

Стравохідний анастомоз за допомогою степлера виконали у 31 (25,6%) пацієнта. При цьому, апарат в 19 випадках вводили через зайву частку трансплантату, формуючі таким чином анастомоз по типу кінець в бік і в 12 випадках степлер вводили через штучний отвір в трансплантаті. Неспроможність швів стравохідного анастомозу виникла у 15 (12,4%) хворих, стриктура у 13 (10,7%).

З 76 хворих яким формували анастомоз по типу кінець в бік неспроможність швів виникла у 10 (13,2%), а при анастомозі кінець в кінець у 5 (11,5%).

Частота виникнення неспроможності швів стравохідного анастомозу у хворих яким, під час та після операції, додатково застосовували епідуральну анестезію достовірно нижча 6,3%, ніж у хворих у яких її не використовували 19%.

У 98 (80,9%) хворих перед виконанням езофагопластики проводили бактеріологічне обстеження ротоглотки. У 26 (26,5%) визначена нормальна мікрофлора (*Neisseria* spp., *Str. Viridians.*, *St. epidermidis*), а у 72 (73,5%) виявлена патогенна. Цім хворим в передопераційному періоді, на протязі 7-ми днів, 3 рази на добу, проводили санацію ротоглотки розчином мірамістину (в обсязі 100 мл.), що дозволило нормалізувати мікрофлору у 22 пацієнтів.

З 48 пацієнтів з нормальною мікрофлорою ротоглотки неспроможність швів стравохідного анастомозу виникла у 2 (4,2%), що достовірно рідше, ніж у 50 хворих з наявністю патогенних мікроорганізмів 13 (26%).

Інтраопераційно при формуванні шийного анастомозу, у 96 (79,3%) пацієнтів брали ділянку стінки стравоходу в зоні майбутнього співустя для морфологічного дослідження.

У 98 (81%) хворих через 2 і у 87 (71,9%) через 6 місяців після формування стравохідного анастомозу, під час планової езофагофіброскопії брали біопсію з ділянки анастомозу для гістологічного дослідження.

При гістологічному дослідженні визначали морфологічний стан стінки анастомозу, а також проводили кількісний підрахунок кровоносних судин у 1 квадратному міліметрі.

В незміненому стравоході щільність кровоносних судин слизової оболонки складає 127 на квадратний міліметр.

На підставі проведених морфометричних досліджень встановлено, що при всіх способах формування анастомозів процеси дозрівання рубцевої тканини у ділянці співустя супроводжувались зниженням щільності розташування кровоносних судин у терміни від 2 до шести 6 місяців. Сутєвий вплив на васкуляризацію та послідуєче зниження кількості кровоносних судин в ділянці анастомозу чинили шовні матеріали.

Найбільшу васкуляризацію тканин через 2 місяця спостерігали при формуванні анастомозу з використанням поліглактиновою нитки. Найменшу васкуляризацію виявили в рубцевій тканині при використанні степлера, як через 2 місяця, так і через 6 місяців після операції, що співпадає з даними клінічних досліджень.

Через 6 місяців після операції, при плановому обстеженні, найменша кількість стриктур стравохідного анастомозу виявлена у хворих, яким співустя сформоване з використанням поліглактинової нитки 15%, а найбільша у яких використовували механічний шов 30,8%.

З а к л ю ч е н н я

Порівнюючи різні види езофагопластики. Найчастіше неспроможність швів стравохідного анастомозу виникла у хворих яким в якості трансплантату використали шлункову трубку – 3 (21,4%), рідше це ускладнення було у пацієнтів після товстокишкової езофагопластики – 10 (10,5%).

З 31 пацієнта яким формували анастомоз з використанням степлера лише у 1 (3,2%) виникла неспроможність його швів. Найчастіше це ускладнення мало місце при використанні поліамідної нитки у 6 (30%) хворих.

Таким чином, використання комплексу профілактичних заходів дозволяє зменшити частоту ускладнень в вигляді неспроможності швів стравохідно-органного анастомозу.

ПРОФИЛАКТИКА ПОСЛЕОПЕРАЦИОННЫХ ОСЛОЖНЕНИЙ ПРИ СУБТОТАЛЬНОЙ ЭЗОФАГОПЛАСТИКЕ

А.Ю. Усенко, А.С. Лаврик, С.А. Андреещев, Б.Б. Мовчан, О.А. Доскуч

С 2000 по 2011 годы в отделе хирургии пищевода и реконструктивной гастроэнтерологии выполнено 121 субтотальную эзофагопластику у больных с послеожоговыми рубцовыми стриктурами пищевода. У 92 (76%) больных эзофагопластика выполнена с использованием толстой кишки, у 15 (12,4%) тонкой и у 14 (11,6%) желудка. Умерло 2 (1,7%) больных. Причиной смерти были: у 1 (0,8%) пациента несостоятельность шва заглушенного конца пищевода и у одного (0,8%) – тромбоз эмболия легочной артерии. Несостоятельность швов пищеводного анастомоза возникла у 15 (12,4%) больных, стриктура у 13 (10,7%). Из 31 пациента которым формировали анастомоз с использованием механического шва лишь у 1 (3,2%) возникла несостоятельность его швов.

Ключевые слова: эзофагопластика, рубцовая стриктура пищевода, осложнения

PROFILAXIS OF POSTOPERATIVE COMPLICATIONS AT SUBTOTAL ESOPHAGOPLASTY

A.Yu. Usenko, A.C. Lavrik, S.A. Andreeshev, B.B. Movchan, O.A. Doskuch

From 2000 to 2011 in the department of surgery of the esophagus and reconstructive Gastroenterology were made 121 subtotal esophagoplasty in patients with postburned esophageal strictures. In 92 (76%) patients esophagoplasty performed by using colon, in 15 (12,4%) cases – by using intestine and in 14

(11,6%) of the stomach. 2 (1,7%) patients died. The cause of death were: in 1 (0,8%) patient's – anastomotik leak, in one (0,8%) – pulmonary embolism. Anastomotik leak occurred in 15 (12,4%) patients, stricture in 13 (10,7%). From 31 patients who formed the anastomosis using mechanical suture in only 1 (3,2%) anastomotik leak.

Key words: esophagoplasty, postburned esophageal strictures, failure.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрианов В.А. Толстокишечная пластика при протяженных стриктурах пищевода и глотки: дис. ... д-ра мед. наук / В. А. Андрианов. – М., 1991. – 273 с.
2. Мукантаев Т.Е. Сравнительная оценка методов формирования глоточных соустьев при тотальной колоэзофагопластике у больных с рубцовыми стриктурами пищевода: автореф. дис. ... канд. мед. наук / Т.Е. Мукантаев. – М., 1994. – 29 с.
3. Профилактика и лечение несостоятельности пищеводных анастомозов / В.Ф. Касаткин, Е.Э. Глумов, Ю.А. Геворкян [и др.] // Хирургия. – 1999. – № 6. – С. 32-34.
4. Черноусов А. Ф. Хирургия пищевода / А.Ф. Черноусов, П.М. Богопольский, Ф.С. Курбонов. – М.: Медицина, 2000. – 350 с.
5. Cassivi S.D. Leaks, strictures, and necrosis: a review of anastomotic complications following esophagectomy / S.D. Cassivi // Semin. Thorac. Cardiovasc. Surg. – 2004. – Vol. 16. – P. 124-132.
6. DeMeester S.R. Adenocarcinoma of the esophagus and cardia: a review of the disease and its treatment / S.R. DeMeester // Ann. Surg. Oncol. – 2006. – Vol. 13. – P. 12-30.
7. Orringer M.B. Eliminating the cervical esophagogastric anastomotic leak with a side-to-side stapled anastomosis / M. B. Orringer, B. Marshall, M. D. Iannettoni // J. Thorac. Cardiovasc. Surg. – 2000. – Vol. 119. – P. 277-288.

Стаття надійшла 24.03.2011